

SOÓS TIBOR

A herceg hosszú éjszakája

„...aki azt hinné, hogy a nagy emberekkel az új kedvezések elfeledtetik a régi sérelmeket, téved.

Tévedett tehát a herceg a választásban, s ez végső romlásának oka.”

(Machiavelli: A fejedelem)

Magamra maradtam...

A tábor a völgyben terült el, közvetlenül a hegy lábánál. A sátrak között őrüzek világítottak, az őrszemek elnyújtott kiáltásait szétszórta a szél.

A herceg már két napja állomásozott Romagna déli részén, de senki sem tudta, mire vár. Rómából reggel érkezett a követ a hírrrel, hogy a pápai hadak elindultak, de úgy tűnt, mintha a herceg figyelemre sem méltatná.

- Indulnunk kellene már Firenze felé, nagyuram - mondta Chiggi idegesen. - Ha át tudsz jutni a városon, tiéd a győzelem. És te *képes vagy rá!* Induljunk tüstént, és újra miénk a dicsőség!

A herceg azonban nem mozdult...

Magamra maradtam! - Letette a serleget az asztalra. A sátorban négy mécses világított, a tompa, vibráló fény visszaverődött a gazdagon hímfett selyemkárpitokról.

Induljak Firenzébe? Könyörögjek Machiavellinek, hogy nyissa meg előttem a kapukat? - Elhúzta a száját. - *Könyörögjek a b a r á t o m n a k?*

- Miénk lehet a győzelem! - Chiggi tekintetében lassan mégis megjelent a csüggedés.

A herceg bort töltött magának. Csak a részegség feledtetheti az újabb választás kényszerét: elindul Firenzébe, vagy bevárja a Giuliano vezette hadakat. Giuliano... II. Gyula! Képtelenség úgy gondolni rá, mint Krisztus földi helytartójára, az egész katolikus egyház urára és parancsolójára. Pedig látta, amint fenn ül a trónon, fején a tiarával, arcán pedig gőg, mérhetetlen gőg - és még valami: a győzelem mámorító érzése.

- Köszönöm, herceg - mondta a kihallgatáson. Sima volt a hangja, nem árulkodott semmiről. - Nem felejttem el neked.

Még aznap meghozta a hírt egy jó embere a Lateránból, hogy pálcát törtek a feje felett. Menekülnie kellett, éjszaka, Rómából, ahová annyiszor lovagolt be dicsőségesen, s ahol a bíborosok, öntelt nagyurak hajbókoltak előtte, előtte, a fattyú előtt, hisz az apja pápa volt: VI. Sándor.

Ó, hogy gyűlölte Giulianót. Ordítani szeretett volna az úton, míg Romagna felé lovagoltak, hol hűséges csapatai várakoztak. Ordítani szeretett volna: „Giuliano della Rovere! Szállj le a trónról, mert nem vagy méltó rá! S állj le, mert nem vagy tiszta! Becsaptál! Igen, hazudtál nekem, Giuliano della Rovere!”

Ivott. A bor egy része lefolyt szája két sarkán, rá skarlátszínű ruhájára - „Az erőszak színe a skarlát, barátaim. Csak az övék!” -, sötét foltokat hagyva rajta, de nem törődött vele. A serleg kiürült, nagyot koppant az asztalon, amikor kiejtette ujjai közül.

Mindannyian elhagytak. Az apám, az embereim, a barátaim - és Lucrezia. A csillag csak addig szép, míg el nem enyészik. Akad-e bárki is, aki aztán törődne velem?

Pedig mennyi tervem volt, Istenem, mennyi! Romagna, Perugia, Urbino és a többi... Hatalmam volt, s oly közelinek tűnt a cél. Erőm volt hozzá, hogy Itália ura legyek, mint egykor a cézárook; letörve a sok marakodó fejedelmet, kiűztem volna Milánóból a franciákat, Nápolyból a spanyolokat, s új Birodalmat építhettünk volna ketten: apa és fia. A Pápa és Itália Királya!

Elmosolyodott. Azonban ez már nem az egykori harsány jókedv megnyilvánulása volt, csupán annak halvány visszfénye. Suhanó árnyék, mely megbújt szája szegletében. Árnyék... mint ahogyan a herceg álmái is szertefoszlottak, s csak nyomasztó árnyék volt már a múlt.

Álmok...

Aztán méreg.

Kínlódvá vonaglott az ágyon, tagjait összerántotta a görcs, fogaival a párnákba harapott, hogy ne kelljen üvölnie, mert elviselhetetlen volt a kín.

De túlélte. A merénylők nem. És az apja sem. VI. Sándor túl öreg volt már, beteges. Nem szenvedett sokáig. A méreg könyörületes volt vele, mert így nem kellett látnia, mint lesz semmivé álmuk, a mű, melyet együtt építettek.

A fiú azonban életben maradt, ítélkezett - és mindent látott. És egyszer döntenie kellett...

Még ki sem húlt a pápa teteme, amikor összeült a bíborosok konklávéja. A hirtelen megválasztott III. Pál gyöngye báb volt csupán, az erő még az ő kezében volt, s mikor az új pápa is megtért Istenéhez, övé volt a döntés kiváltsága. Szédítő volt a lehetőség. Szédítő – mert mellette ott tátongott a szakadék is, a bukás. Döntenie kellett, s most már úgy, hogy nem állt mögötte apja megnyugtató, robusztus alakja.

Hibáztam. Maga is meglepődött a gondolon. Csak egyetlen szó volt, de a megnyugvás édes tengerébe vezetett.

A serlegért nyúlt. Újra a bor íze, ugyanúgy, mint akkor, amikor Giuliano felkereste. Éjszaka, akár a tolvaj, nem úgy, mint a becsületes úton járó emberek. Giuliano, a száműzött bíboros, akibe VI. Sándor a lábát törölte. Ott zokogott a herceg lábai előtt, és könyörgött. A haja teljesen megőszült, egykor szálas alakja görnyedtté vált, a könnyecseppek szinte barázdákat vágtak arcába.

– Segíts nekem, herceg! Csak egy szavadba kerül... És én szolgálni foglak. Mindig. Csak szólnod kell, s minden úgy lesz, ahogy akarod... Csak győzd meg a konklávé!

– Eladnád magad, Giuliano della Rovere?

A bíboros sírt és újra térdre borult. Egykor ellenük fordult, most az ő lábainál csúszott-mászott.

A herceg figyelte. Döntenie kellett, meg kellett keresnie az erőt, amely megvolt benne, és megvolt az apjában is. Csak ezzel az erővel érhetette el, amit akart. Egyedül nem – és a herceg tudta ezt. Figyelte Giulianót, amint térdepel előtte kopott köntösben. Talán benne is megvan... talán csak álca a könny és sírás...

És a lázadás? Valóban képes elfelejteni a meghurcoltatást, a megaláztatást saját célja érdekében? Vajon tényleg nem fog ellene fordulni a trón magasából? Vajon tényleg magához ölelné, mint gyermekét, és a karját nyújtaná, hogy megvalósuljon az álom?

Döntenie kellett.

...A serleg újra kiürült, a herceg érezte, amint a homály rátelepszik a gondolataira. Képek villantak fel előtte: Lucrezia ölése (– A testvérem vagy, mégsem szégyenlem, hogy kívánlak!) ...Egy súlyos test gurul lefelé a Laterán márványlépcsőin: – Fiam, megmérgezték!... Gondolatok és képek: *csak a barbárok, csak azokat kell kivernünk, és valóra válik az álom... Az álom... De miért nincs több bor?... Hé, szolgák, a fületeken ültök?... Giuliano köpenye poros volt, és poros az arca is... A könnyek fehér árkokat vájtak bele ... Mérgek... Éjszaka borul a világra... Mindig az éjszaka: apa is éjszaka halt meg... Giuliano is éjszaka jött... Éjszakai menekülés Romagnába...*

...*Most is éjszaka van... És soha nem fog elmúlni...*

Kiejtette kezéből a serleget, és az asztalra bukott. Így aludt el kába, részeg álomba Cesare Borgia, a herceg.

Utolsó gondolata az volt, hogy Machiavelli nem fogja megnyitni neki Firenze kapuit.